

Uchwała Nr VII/52/2015
Rady Powiatu w Jaśle
z dnia 30 kwietnia 2015 r.

w sprawie przyjęcia do realizacji „Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2015 – 2017”.

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2013 r. poz. 595 ze zm.) oraz art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 ze zm.) Rada Powiatu w Jaśle uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się do realizacji „Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2015 – 2017”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Jaśle.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Grzegorz Pers

08. 05. 2015

hr

Załącznik do Uchwały Nr VII/52/2015
Rady Powiatu w Jasle
z dnia 30 kwietnia 2015 r.

*„Powiatowy Program
Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
na lata 2015 – 2017”*

Jasło, 2015 rok

Spis treści

Wstęp

- I. Podstawa prawna
- II. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie
- III. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie wśród społeczności lokalnej w rodzinie w powiecie jasielskim
- IV. Cele programu
- V. Odbiorcy
- VI. Realizatorzy programu
- VII. Monitoring i ewaluacja
- VIII. Finansowanie
- IX. Przewidywane efekty
- X. Harmonogram działań

Podsumowanie

Bibliografia

Wstęp

Zjawisko przemocy w rodzinie według Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie to: *„jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie działania naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”*.

Przemoc jest zjawiskiem stanowiącym zagrożenie dla wszystkich uwikłanych w nią osób, czyli osób doznających przemocy, stosujących przemoc oraz świadków. Jej skutki są długotrwałe i w sposób istotny wpływają na codzienne funkcjonowanie. Im szybciej podejmiemy działania związane z zatrzymaniem przemocy, tym mniejsze będą koszty emocjonalne osób dotkniętych przemocą.

Skuteczne przeciwdziałanie przemocy w rodzinie wymaga systemowego podejścia do problemu, kompleksowych, zintegrowanych oraz interdyscyplinarnych działań, których celem jest zahamowanie zjawiska przemocy w rodzinie – poprzez oddziaływanie profilaktyczne zapobiegające występowaniu zjawiska przemocy w rodzinie, udzielanie specjalistycznej pomocy osobom dotkniętym przemocą, a także prowadzenie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Jednym z zadań własnych powiatu wynikających z Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 roku /Dz. U. z 2005 roku, nr 180, poz. 1493 ze zm./ jest opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Dbanie o odpowiednie relacje rodzinne, ochrona dóbr osobistych, czy zapewnienie poczucia bezpieczeństwa, spoczywa w dużej mierze na instytucjach państwowych, które powinny wspierać i obejmować pomocą osoby doznające przemocy. Efektywność udzielanej pomocy jest w szczególności zależna od współpracy różnych instytucji pomocowych, jak również interdyscyplinarności działań podejmowanych w ramach ochrony osób doznających przemocy. Istotą tworzenia i realizacji programu profilaktycznego jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez edukację społeczeństwa lokalnego, uświadamianie praw,

promowanie pożądanych metod wychowawczych, szkolenie pracowników instytucji pomocowych, ukazywanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez młodzież.

Niniejszy program uwzględnia poniższe zasady :

- *każdy człowiek ma prawo do życia w środowisku rodzinnym, wolnym od przemocy, która jest naruszaniem praw i dóbr osobistych,*
- *człowiek doświadczający przemocy nie może być za nią obwiniany,*
- *dzieci i młodzież mają prawo do wzrastania w bezpiecznym środowisku wolnym od przemocy, a obowiązkiem dorosłych jest im to zapewnić,*
- *każdy człowiek doświadczający przemocy ma prawo do pomocy prawnej, socjalnej, psychologicznej i medycznej, bez naruszania jego godności osobistej,*
- *każdy człowiek ma prawo do wiedzy potrzebnej do radzenia sobie z przemocą,*
- *każdy człowiek ma prawo do przeciwdziałania przemocy w rodzinie,*
- *każdy człowiek ma obowiązek udzielania pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.*

I. Podstawa prawna

Podstawę prawną do opracowania programu stanowią następujące dokumenty:

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie /Dz. U. z 2005r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm./;
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020 przyjęty Uchwałą Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 r.
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej /Dz. U. z 2015 r., poz. 163/;
- Uchwała Nr XXVIII/182/08 Rady Powiatu w Jaśle z dnia 19 grudnia 2008 r. w sprawie uchwalenia Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2008 – 2015.

II. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie

Według Anny Lipowskiej – Teutsch „*pojęcie przemocy w rodzinie obejmuje wszelkie odmiany złego traktowania tych członków rodziny, którzy nie są w stanie skutecznie się bronić*”.

Aktualny stan wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie pozwala formułować treści merytoryczne oparte na przekonaniach i sądach dotyczących przemocy domowej oraz na sposobach jej powstrzymywania, tj.:

- przemoc domowa jest wyuczonym zachowaniem, które przynosi zyski i straty dla sprawcy,
- przemoc domowa jest tolerowana i wzmacniana poprzez stereotypowe myślenie, czyli przez postawy oraz poglądy wielu ludzi - często zakorzeniona jest we wzorach postępowania przekazywanych z pokolenia na pokolenie,
- przemoc domowa jest szkodliwym i raniącym nadużywaniem siły i władzy oraz dążeniem do kontrolowania drugiej osoby,
- przemocy nie można usprawiedliwiać w żadnym przypadku i nigdy nie należy się na nią godzić,
- przemoc ma uwarunkowania kulturowe i obyczajowe, które oparte są na funkcjonujących w społeczeństwie stereotypach na temat ról kobiety i mężczyzny, orientacji seksualnej, rasy,
- można nabyć umiejętności porozumiewania się bez przemocy,
- wybór stosowania przemocy jest decyzją sprawcy, za którą ponosi odpowiedzialność moralną i prawną.

W związku z powyższym, w celu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie, należy stworzyć możliwość uczestniczenia osobom stosującym przemoc w programie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych w celu zaprzestania jej stosowania oraz ukształtowanie świadomej i odpowiedzialnej postawy życiowej w ramach pełnionych ról.

Rodzaje przemocy:

- **Przemoc fizyczna** – jest to każde agresywne zachowanie skierowane przeciwko ciału ofiary, mogące prowadzić do bólu i/lub fizycznych obrażeń.
- **Przemoc psychiczna** – jest to agresywne zachowanie (zwykle werbalne) wywołujące emocjonalny ból lub cierpienie, które ma na ogół charakter poniżający lub budzący poczucie zagrożenia. Ta przemoc najczęściej przyjmuje formę ataków werbalnych, godzących w poczucie własnej wartości osób doznających przemocy.
- **Przemoc seksualna** – jest to wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, krytyka zachowań seksualnych, itp.
- **Bezprawne ograniczanie wolności** – występuje wówczas, kiedy jedna osoba zabrania drugiej, np. wychodzić z domu, spotykać się z rodziną, przyjaciółmi, itp.
- **Przemoc ekonomiczna** – polega na uniemożliwianiu drugiej osobie dostępu do rodzinnych środków finansowych, bądź na rekwirowaniu zarobionych przez daną osobę pieniędzy, jak również na zabranianiu podjęcia pracy zarobkowej.

Charakterystyczne cechy przemocy:

- **intencjonalność**, tzn. jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary;
- **siły są nierówne** – osoba stosująca przemoc jest silniejsza od osoby doświadczającej przemocy;
- **działanie lub zaniechanie jednej osoby narusza prawa i dobra osobiste drugiej** – sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary, traktując ją jak przedmiot;
- **powoduje cierpienie i szkody fizyczne lub psychiczne** – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary, szkody mogą być wymierne albo nie, widoczne lub niedostrzegalne, natychmiastowe, czy też odroczone w czasie.

Mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie

Mity i stereotypy to kulturowo uwarunkowane, silne i często ponadczasowe przekonania gromadzące wiedzę i sposób rozumienia różnych wydarzeń danej społeczności. Opisują „pożądane” relacje w naszej rodzinie, pomiędzy żoną i mężem, rodzicami i dziećmi. Często wyznaczają role kobiecie, mężczyźnie, dzieciom. Wiele z nich, paradoksalnie, sprzyja przemocy, usprawiedliwia ją i postuluje powstrzymanie się od reakcji osób z zewnątrz.

Do najczęściej spotykanych mitów i stereotypów na temat przemocy w rodzinie należą stwierdzenia:

- ***„W sprawy rodzinne nie należy się wtrącać”***

To przekonanie nakazuje lub sugeruje trzymanie spraw rodzinnych w tajemnicy przed innymi osobami. Zamyka dom przed ingerencją z zewnątrz. To jeden z najpowszechniejszych hamulców powstrzymujących osoby doznające przemocy od szukania pomocy wśród sąsiadów, krewnych, policji, specjalistów, itp.

- ***„Przemoc dotyczy tylko rodzin z marginesu społecznego”***

Doświadczenie przemocy nie jest zależne od statusu społecznego, wykształcenia, majątku, zdarza się także w tzw. „dobrych domach”.

- ***„Oznaką przemocy są widoczne ślady na ciele ofiar”***

Przemoc fizyczna pozostawiająca ślady na ciele ofiary jest tylko jedną z form przemocy. Z badań wynika, że najczęściej występującą formą przemocy jest przemoc psychiczna.

- ***„Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol”***

Alkohol jest jednym z czynników „wyzwalających” przemoc. Sprawcy przemocy w rodzinie nie zawsze są pod wpływem alkoholu.

- ***„Ofiara przemocy wyraża na nią zgodę, gdyby było inaczej odeszłaby od sprawcy”***

Często ofiara przemocy jest tak osaczona i zastraszona przez sprawcę, iż nie widzi możliwości zmiany sytuacji, w jakiej się znalazła. Niejednokrotnie problemem jest brak samodzielności finansowej i schronienia.

- *„Gwałt w małżeństwie nie istnieje”*

Przemoc seksualna ma miejsce także w małżeństwie.

- *„Dla dobra dzieci powinno się znosić wszystko ze strony współmałżonka”*

Nic nie usprawiedliwia i nie uzasadnia znoszenia przemocy ze strony partnera. Dzieci, które są „tylko” świadkami przemocy w rodzinie, są jednocześnie jej ofiarami.

- *„Przemoc w rodzinie to nic takiego”*

Z obserwacji i badań wynika, że to, co się dzieje w rodzinie ma istotny, a często decydujący i determinujący wpływ na życie jednostki. Jeśli w domu występują wzorce przemocowe, to wychowane w nim dzieci uczą się przemocy.

Czynnikami ryzyka przemocy w rodzinie mogą być:

- izolacja społeczna,
- funkcjonowanie rodziny w warunkach długotrwałego stresu społeczno-ekonomicznego,
- doświadczenie przez rodziców przemocy w dzieciństwie,
- zaburzone relacje małżeńskie i rodzinne,
- niedojrzałość emocjonalna, młody wiek rodziców,
- znacząca lub całkowita zmiana stylu funkcjonowania rodziny, np. rozwód, śmierć współmałżonka, ciężka choroba,
- niewłaściwe interakcje z dzieckiem,
- niska akceptacja roli rodzicielskiej oraz niski poziom kompetencji rodzicielskich,
- nierealne postrzeganie dziecka i nierealne oczekiwania wobec dziecka oraz jego umiejętności,
- cechy dziecka i historia jego rozwoju, np. niechciane dziecko, upośledzone fizycznie lub umysłowo,
- cechy osobowościowe i problemy psychologiczne rodziców,
- zaburzenia wczesnych kontaktów emocjonalnych z dzieckiem,
- zaburzenia komunikacji interpersonalnej,
- problemy uzależnieniowe,
- cechy strukturalne rodziny, np. wielodzietność, funkcjonowanie rodziny w niepełnej strukturze

III. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie wśród społeczności lokalnej w rodzinie w powiecie jasielskim

Analizę zagrożeń w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu jasielskiego obrazują przedstawione poniżej dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji w Jaśle, Prokuratury Rejonowej w Jaśle oraz Zespołów Interdyscyplinarnych za lata 2013 i 2014.

Dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji w Jaśle za lata 2013 i 2014 dotyczące podjętych działań w powiecie jasielskim w zakresie procedury „Niebieskie Karty” zostały przedstawione w tabeli 1., 2., 3. oraz na wykresie 1. i 2.

Tabela 1. Dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji w Jaśle dotyczące podjętych działań w powiecie jasielskim w zakresie procedury „Niebieskie Karty”

Lp.	Działania podejmowane przez Policję w powiecie jasielskim w zakresie procedury „Niebieskie Karty”		LICZBA	
			ROK 2013	ROK 2014
1.	Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A		ogółem 318	ogółem 305
	w tym:	a) Liczba formularzy wszczynających procedurę	228	207
		b) liczba formularzy dotyczących kolejnych przypadków przemocy w rodzinie w trakcie trwającej procedury	90	98
2.	Liczba formularzy „Niebieska Karta – A” według miejsca zamieszkania osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą		ogółem 318	ogółem 305
	w tym:	a) miasto	109	119
		b) wieś	209	186
3.	Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą		ogółem 633	ogółem 540
	a) kobiet		285	255

			w tym:	- do 65 roku życia	256	229
				- od 66 roku życia	29	26
	b) mężczyzn				54	42
			w tym:	- do 65 roku życia	41	31
				- od 66 roku życia	13	11
	c) małoletnich				294	243
			w tym:	- dziewcząt	36	125
				- chłopców	41	118
4.	Liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie				ogółem 318	ogółem 305
	w tym:	a) kobiet			7	18
		b) mężczyzn			311	287
		c) nieletnich			0	0
5.	Liczba zatrzymanych osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie				ogółem 4	ogółem 9
	w tym:	a) kobiet			0	1
		b) mężczyzn			4	8
		c) nieletnich			0	0
6.	Liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie będąc pod wpływem alkoholu				ogółem 215	ogółem 214
	w tym:	a) kobiet			1	9
		b) mężczyzn			214	205
		c) nieletnich			0	0
		w tym:		doprowadzonych do izb wytrzeźwień lub innych tego typu placówek	ogółem 0	ogółem 0

			doprowadzonych do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych do wytrzeźwienia	ogółem 178	ogółem 172	
			w tym:	- kobiet	1	3
				- mężczyzn	177	169
				- nieletnich	0	0
7.	Liczba dzieci umieszczonych u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej			ogółem 0	ogółem 18	

Źródło: dane statystyczne KPP w Jaśle

Źródło: dane statystyczne KPP w Jaśle

Tabela 2. Liczba przypadków poszczególnych rodzajów przemocy

Rodzaje przemocy	Liczba	
	ROK 2013	ROK 2014
fizyczna	214	189
psychiczna	313	300
seksualna	3	7
ekonomiczna	0	1
przemoc innego rodzaju	139	154

Źródło: dane statystyczne KPP w Jaśle

Wykres 1

Źródło: dane statystyczne KPP w Jaśle

Wykres 2

Źródło: dane statystyczne KPP w Jaśle

Tabela 3. Rodzaje pomocy udzielonej osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą

Rodzaje pomocy	Liczba	
	ROK 2013	ROK 2014
Umieszczenie w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie	0	0
Umieszczenie w ośrodku wsparcia	0	0
Umieszczenie w ośrodku interwencji kryzysowej	0	0
Umieszczenie w domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	0	0
Umieszczenie w szpitalu	1	1
Udzielenie pomocy medycznej	1	5
Inny rodzaj pomocy	0	1

Źródło: dane statystyczne KPP w Jaśle

Poniżej zostały przedstawione dane Prokuratury Rejonowej w Jaśle, z których wynika, że zarówno w roku 2013 i 2014 liczba prowadzonych postępowań w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa z art. 207 kk oraz skierowania do Sądu akt oskarżenia jest bardzo zbliżona, co zostało przedstawione w tabeli 4.

Tabela 4. Dane statystyczne udostępnione przez Prokuraturę Rejonową w Jaśle

Dane statystyczne Prokuratury Rejonowej w Jaśle	ROK 2013	ROK 2014
Liczba prowadzonych postępowań w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa z art. 207 kk	126	123
Liczba akt oskarżenia skierowanych do Sądu	55	56

Poniżej zostały także przedstawione dane statystyczne udostępnione przez Zespoły Interdyscyplinarne funkcjonujące w powiecie jasielskim.

Tabela 5. Dane statystyczne udostępnione przez Zespoły Interdyscyplinarne w powiecie jasielskim

Lp.	Wykaz Zespołów Interdyscyplinarnych w powiecie jasielskim	Liczbę prowadzonych procedur „Niebieskie Karty” z wyłączeniem liczby NK wszczętych przez Policję	
		ROK 2013	ROK 2014
1.	Zespół Interdyscyplinarny przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Jaśle	20	24
2.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Dębowcu	1	3
3.	Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Jasło	0	5
4.	Zespół Interdyscyplinarny przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kołaczycach	1	1
5.	Zespół Interdyscyplinarny przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Krempnej	3	3
6.	Zespół Interdyscyplinarny przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Nowym Żmigrodzie	4	2
7.	Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Osiek Jasielski	1	1
8.	Zespół Interdyscyplinarny przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Skołyszynie	7	
9.	Zespół Interdyscyplinarny przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Tarnowcu	2	1
10.	Zespół Interdyscyplinarny przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Brzyskach	6	4

W celu przeprowadzenia wnikliwej analizy zjawiska przemocy w rodzinie w powiecie jasielskim przeprowadzono badanie ankietowe wśród społeczności lokalnej powiatu

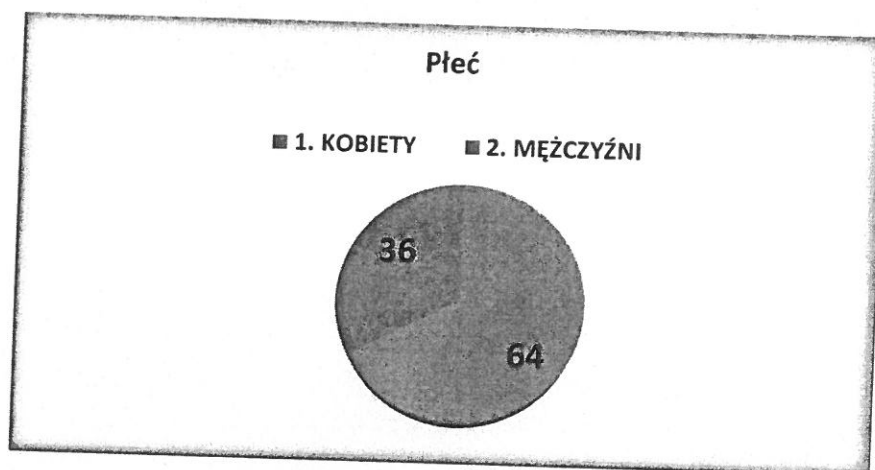
jasielskiego. Łącznie uzyskano 305 poprawnie wypełnionych, kompletnych ankiet. Zebrane dane poddano odrębnej analizie (dorosłych mieszkańców, uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych oraz nauczycieli). Ma to na celu zobrazowanie perspektywy poznawczej w odniesieniu do zjawiska przemocy na terenie powiatu jasielskiego.

Anonimowość i dobrowolność ankietowanych zapewniły rzeczywisty obraz zjawiska przemocy w rodzinie. Oprócz spraw dotyczących opinii na temat panującej atmosfery w swoim otoczeniu (domu), badani określili swój stosunek wobec zjawiska przemocy, osób krzywdzonych. Ponadto deklarowali, jakie zachowania gotowi są podjąć w obliczu przemocy i agresji ze strony innych. Ankieta zawiera również pytania i odpowiedzi na osobiste doświadczenia związane z sytuacjami przemocy w rodzinie.

1. ODPOWIEDZI DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW POWIATU JASIELSKIEGO

Przeważającą większość badanych stanowiły kobiety – 64 osoby, mężczyźni – 36 osoby.

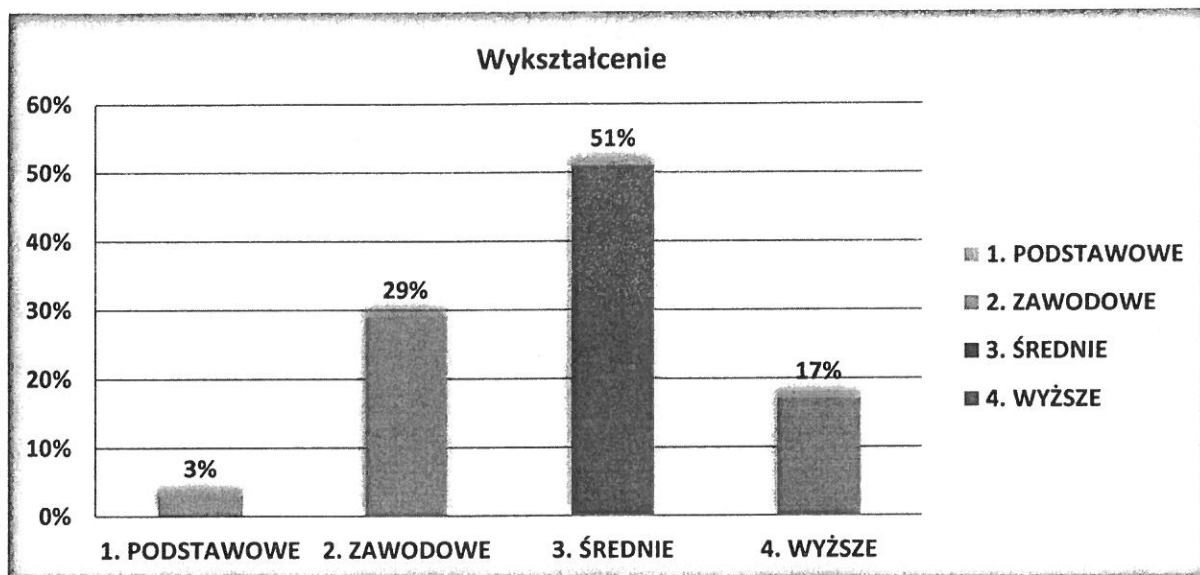
Wykres 3

Źródło: opracowanie własne

Nieco ponad połowę badanych stanowiły osoby z wykształceniem średnim (51%). Niemal 1/3 respondentów zadeklarowała ukończenie kształcenia na poziomie zawodowym (29 % - druga w kolejności najliczniejsza grupa), zaś 17% badanych, to absolwenci szkół wyższych. 3% respondentów to osoby, które ukończyły gimnazjum i szkołę podstawową, co zostało przedstawione na poniższym wykresie.

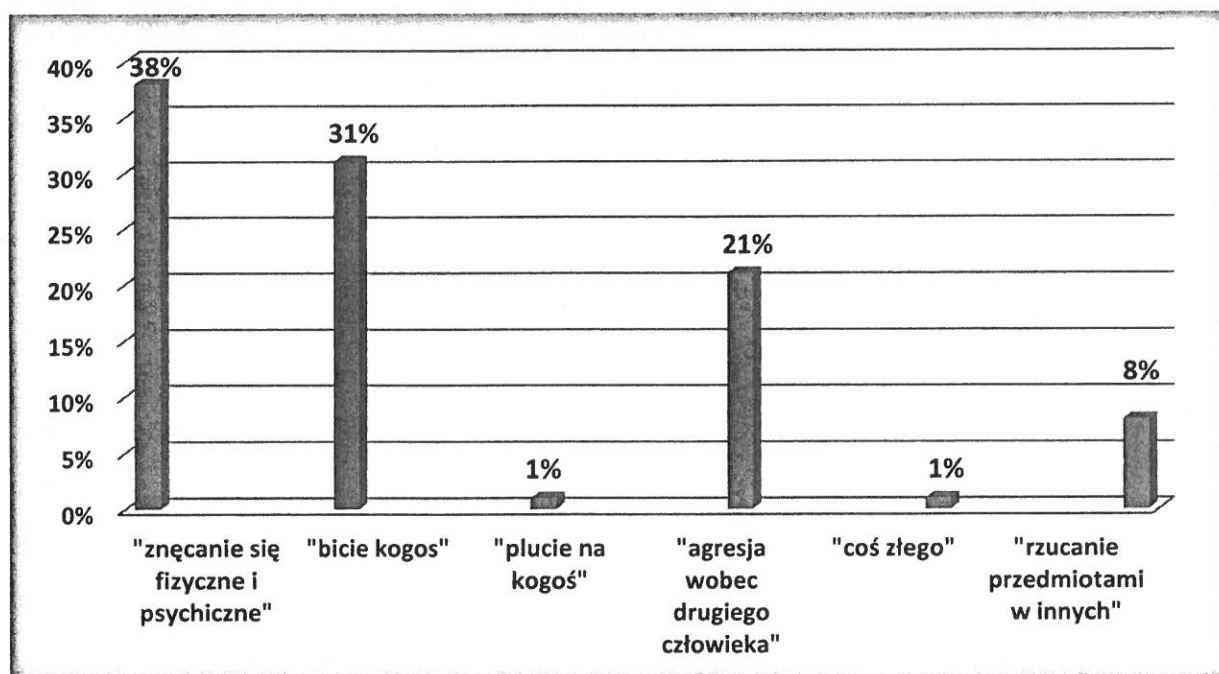
Wykres 4

Źródło: opracowanie własne

Z danych zawartych na wykresie 3 wynika, że ankietowane osoby nie miały problemu ze zdefiniowaniem słowa „przemoc”. Wśród 100 ankietowanych odpowiedzi, które uzyskały najwięcej wskazań, to „znęcanie się fizyczne i psychiczne” – 38%, następnie „bicie kogoś” – 31%, „agresja wobec drugiego człowieka” – 21%, „rzucanie przedmiotami w innych” – 8%, „plucie na kogoś” – 1%, „coś złego” – 1% (wykres 3).

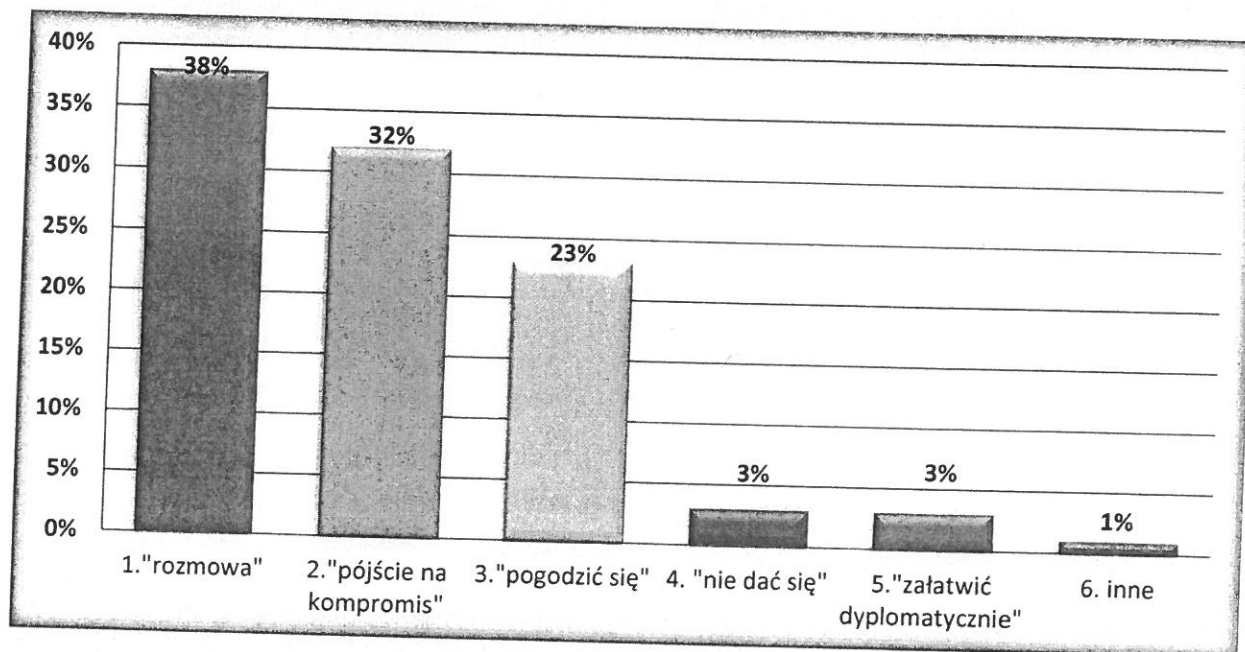
Wykres 5

Źródło: opracowanie własne

Respondenci zapytani o sposoby rozwiązywania konfliktów udzielili następujących odpowiedzi: „rozmowa” – 38%, „pójście na kompromis” – 32%, „pogodzenie się” – 23%. Najmniej osób, bo tylko po 3% wskazało odpowiedzi - „nie dać się” oraz „załatwić konflikt dyplomatycznie”.

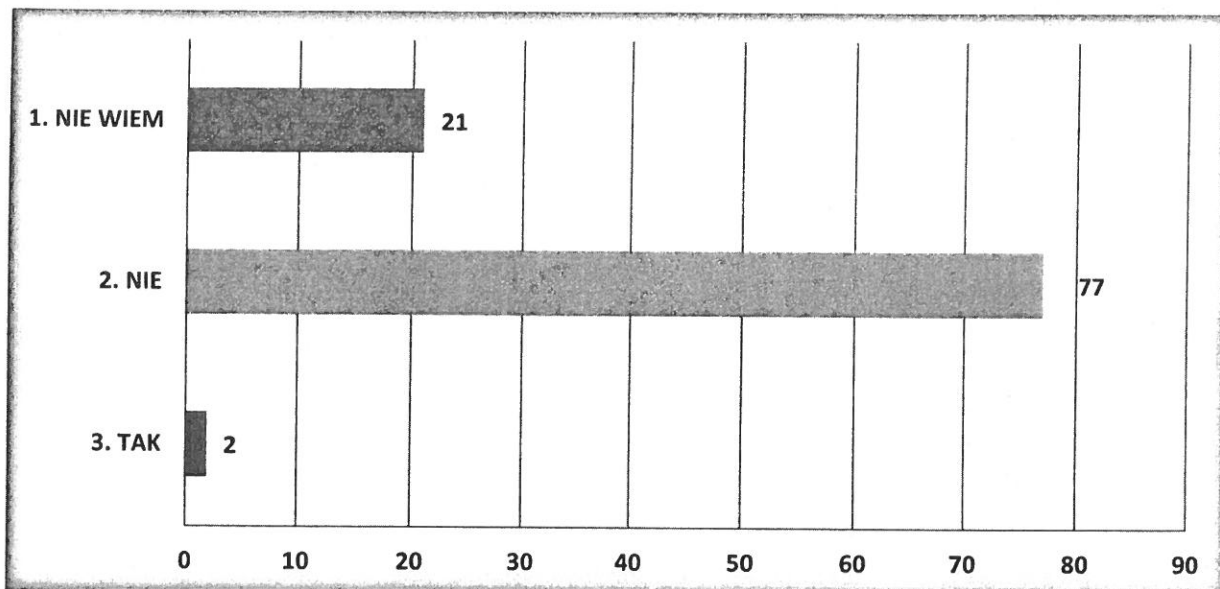
Wykres 6

Źródło: opracowanie własne

Mieszkańcom powiatu zadano także pytanie dotyczące rozwiązywania konfliktów za pomocą stosowania zachowań przemocowych. Zdecydowana większość badanych, bo aż 77 osób spośród 100 badanych, udzieliła odpowiedzi negatywnej. 2 osoby odpowiedziały twierdząco, a reszta badanych wskazała odpowiedź „nie wiem” (wykres 7).

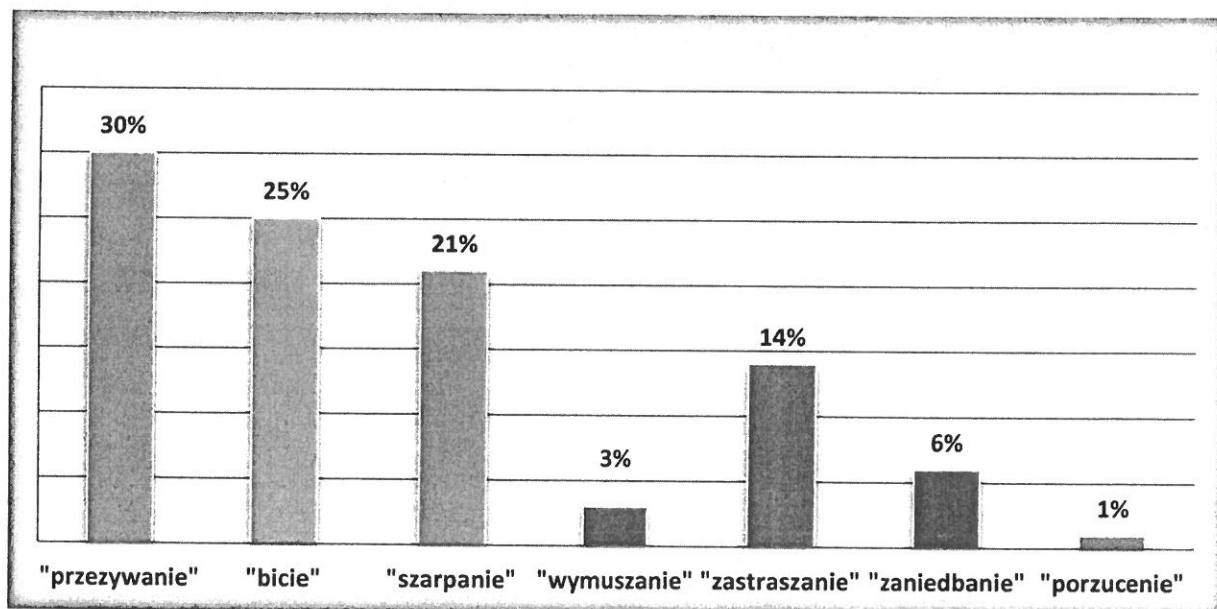
Wykres 7

Źródło: opracowanie własne

W kolejnym pytaniu respondenci wskazali rodzaje zachowań przemocowych w rodzinie, których byli świadkami. Najczęściej wskazywane odpowiedzi to: „przezywanie” – 30% oraz „bicie” – 25%, a następnie „szarpanie” – 21%. Na kolejnych miejscach uplasowały się następujące odpowiedzi: „zastraszanie” – 14% wskazań z wszystkich dostępnych odpowiedzi, „zaniedbanie” – 6%, „wymuszanie” – 3% i „porzucenie” – 1%. Wyżej wymienione dane zostały zobrazowane na wykresie 8.

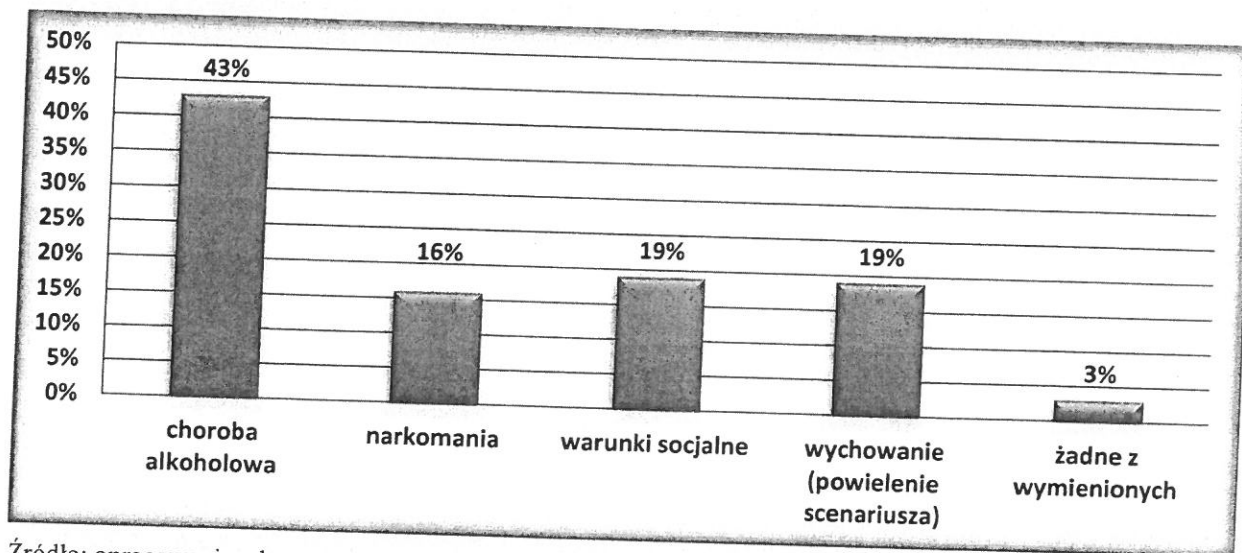
Wykres 8

Źródło: opracowanie własne

W kolejnym pytaniu zapytano respondentów, co według nich, wpływa na występowanie przemocy w rodzinie. Zestawiając zaznaczone odpowiedzi badanych można stwierdzić, że większość z nich, bo aż 43%, stanowiła odpowiedź „choroba alkoholowa”. Na drugim miejscu ex aequo wymienione zostały: „wychowanie (powielanie scenariusza)” - 19% i „warunki socjalne” 19%, a następnie „narkomania” - 16%, co zostało przedstawione na wykresie 9.

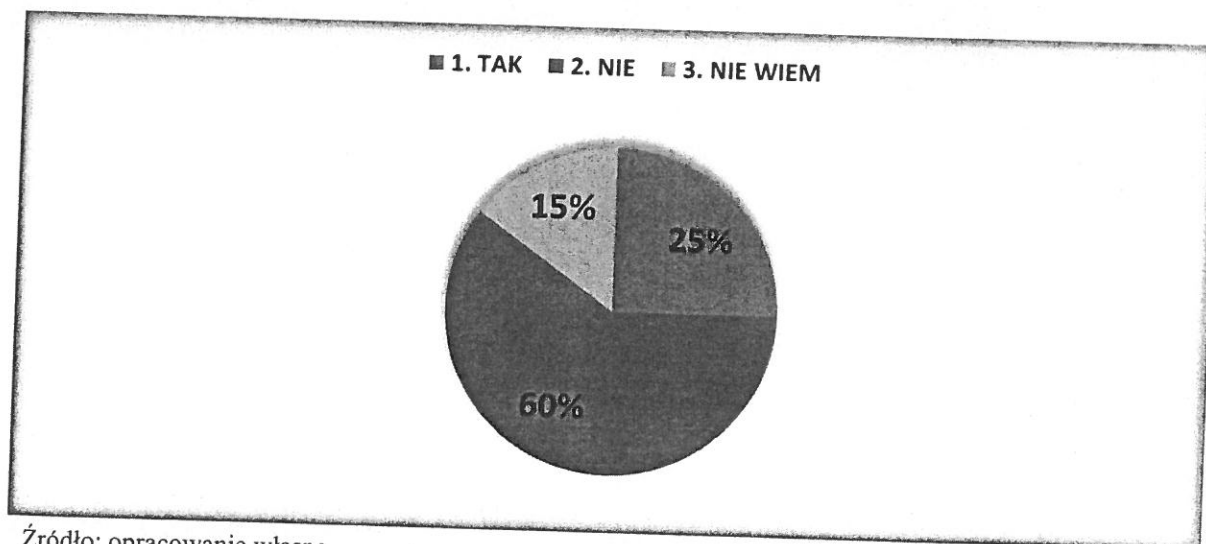
Wykres 9

Źródło: opracowanie własne

Wykres 10 ilustruje odpowiedzi na pytanie, czy osoby badane doznawały/doznają przemocy w rodzinie. Negatywnej odpowiedzi udzieliło 60 osób, a 25 osób spośród badanych twierdzi, że doświadczało/doświadcza przemocy. 15 osób udzieliło odpowiedzi „nie wiem”.

Wykres 10

Źródło: opracowanie własne

Osoby dotknięte przemocą, za głównego sprawcę, wskazywały ojca lub męża. Wymieniając formy przemocy, których doznawały najczęściej, wskazały przemoc fizyczną oraz psychiczną.

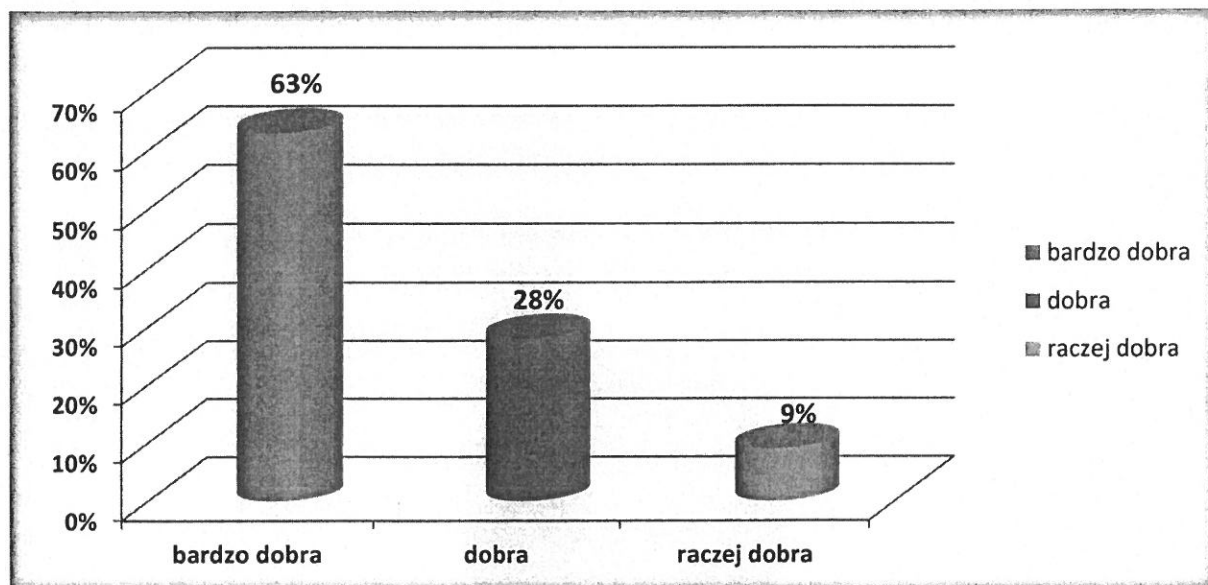
Większość objętych badaniem osób, bo aż 70 spośród 100 deklaruje, że wie gdzie, i w jaki sposób, może szukać pomocy. Z kolei, w sytuacji doznawania przemocy, respondenci najczęściej odpowiadali, że wzywają pomoc lub proszą o pomoc inne osoby. 40 osób ze 100 badanych przyznało, że stanęłoby lub staje w obronie osób doznających przemocy.

Natomiast 4 osoby przyznały, że chociaż raz zastosowały przemoc psychiczną i ekonomiczną wobec osób z najbliższego otoczenia, rodziny.

2. ODPOWIEDZI UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH, GIMNAZJALNYCH I PONADGIMNAZJALNYCH Z POWIATU JASIELSKIEGO

Na 150 ankietowanych uczniów, aż 100 mieszka w rodzinach z rodzicami, rodzeństwem i innymi członkami rodziny, a atmosferę panującą w ich domach oceniają jako bardzo dobrą 63% (94 osoby), dobrą 28% (42 osoby) i raczej dobrą 9% (14 osób). Taki sam odsetek procentowy dotyczy wzajemnych kontaktów w rodzinie i z rodzicami (wykres 11).

Wykres 11

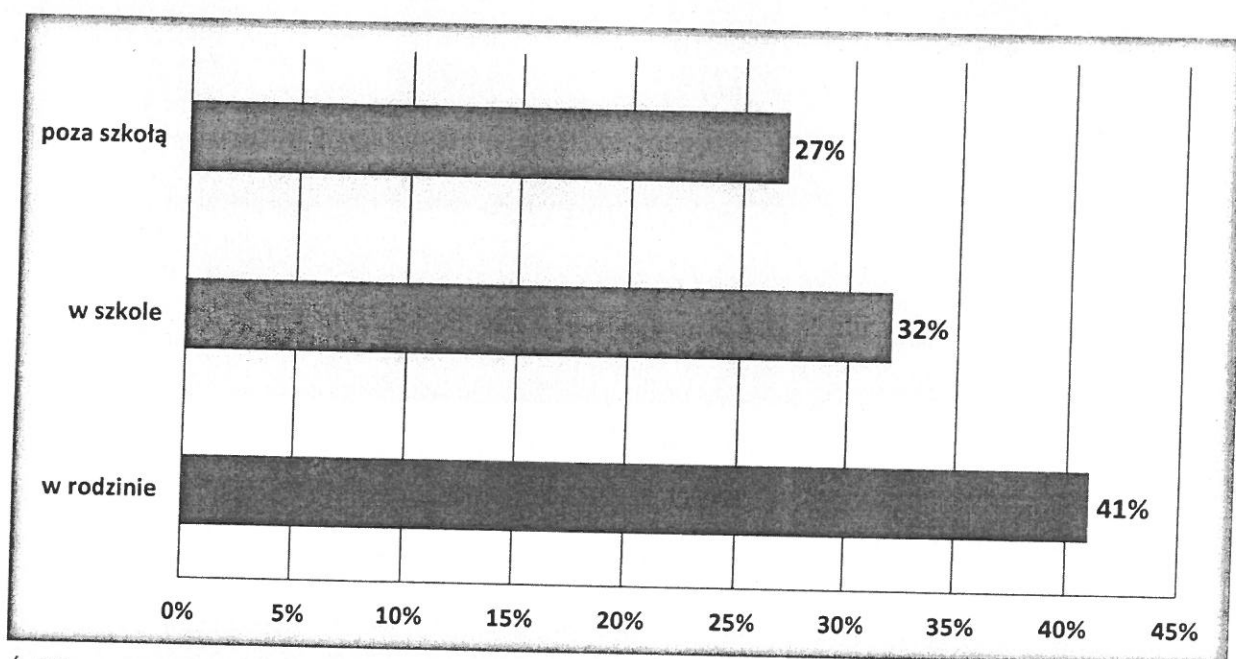

Źródło: opracowanie własne

Młodzież uczestnicząca w sytuacjach kryzysowych reaguje na konflikt różnie, w zależności od płci i wieku. Najczęściej wskazywaną odpowiedzią była „izolacja” - 56% badanych (84 osoby). Młodzi ludzie przyznali, że reagują „agresją” - 18 % (28 osób), „utrata zaufania do bliskich” - 14 % badanych (22 osoby), „wpadaniem w histerię” – 6% badanych (8 osób). 6% badanych uczniów twierdzi natomiast, że nie uczestniczyło w takich sytuacjach.

Na pytanie związane z poczuciem bezpieczeństwa uczniów, młodzi ludzie odpowiedzieli, że najbezpieczniej czują się w rodzinie – 41%, na drugim miejscu uczniowie wskazali szkołę – 32% .

Wykres 12

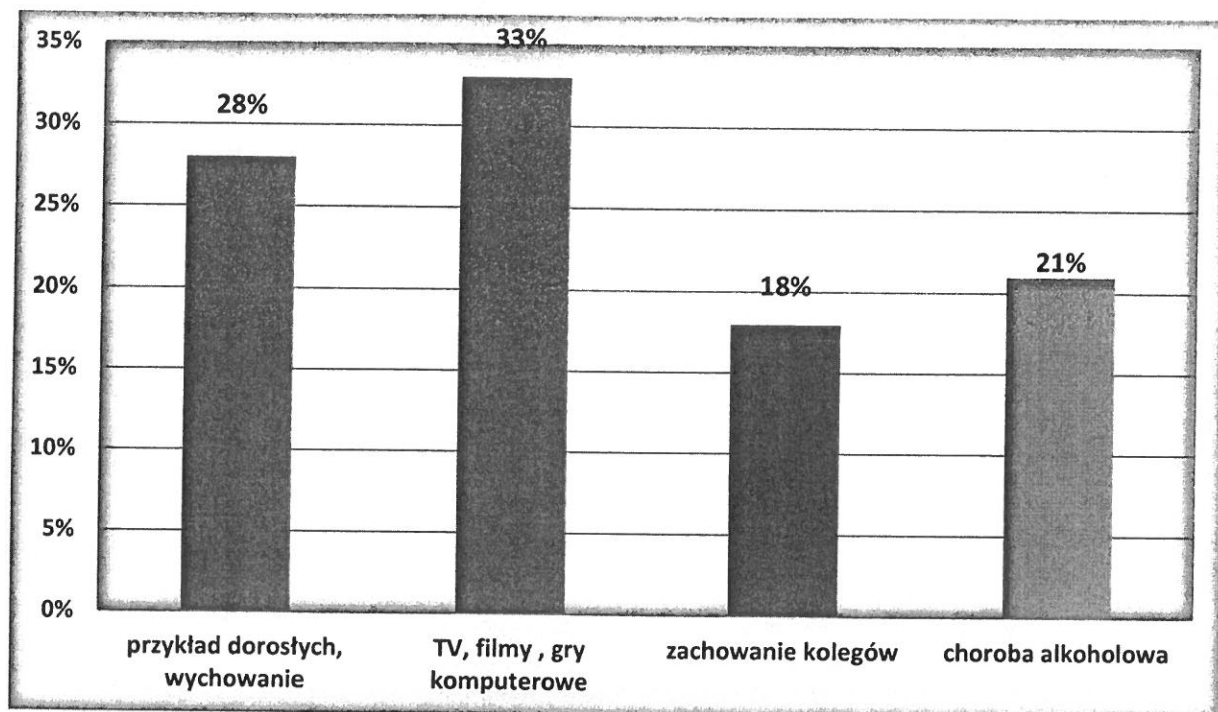

Źródło: opracowanie własne

Formy przemocy, których doświadczają młodzi ludzie ze strony rodziców to: bicie kogoś, obrażanie słowne, poniżanie. Wymieniają również szantażowanie, czy zaniedbywanie. Jednak, przeważająca część badanych twierdzi, że nie doświadczyła w swoim życiu żadnej z przedstawionych form przemocy - 120 osób (80% badanych).

Jako główną przyczynę stosowania przemocy przez rodziców wobec dzieci oraz innych członków rodziny, uczniowie podają chorobą alkoholową, stres rodziców i nieumiejętność radzenia sobie w trudnych sytuacjach. Wśród odpowiedzi pojawiało się również: złe zachowanie dzieci oraz brak miłości do dziecka.

Wykres 13

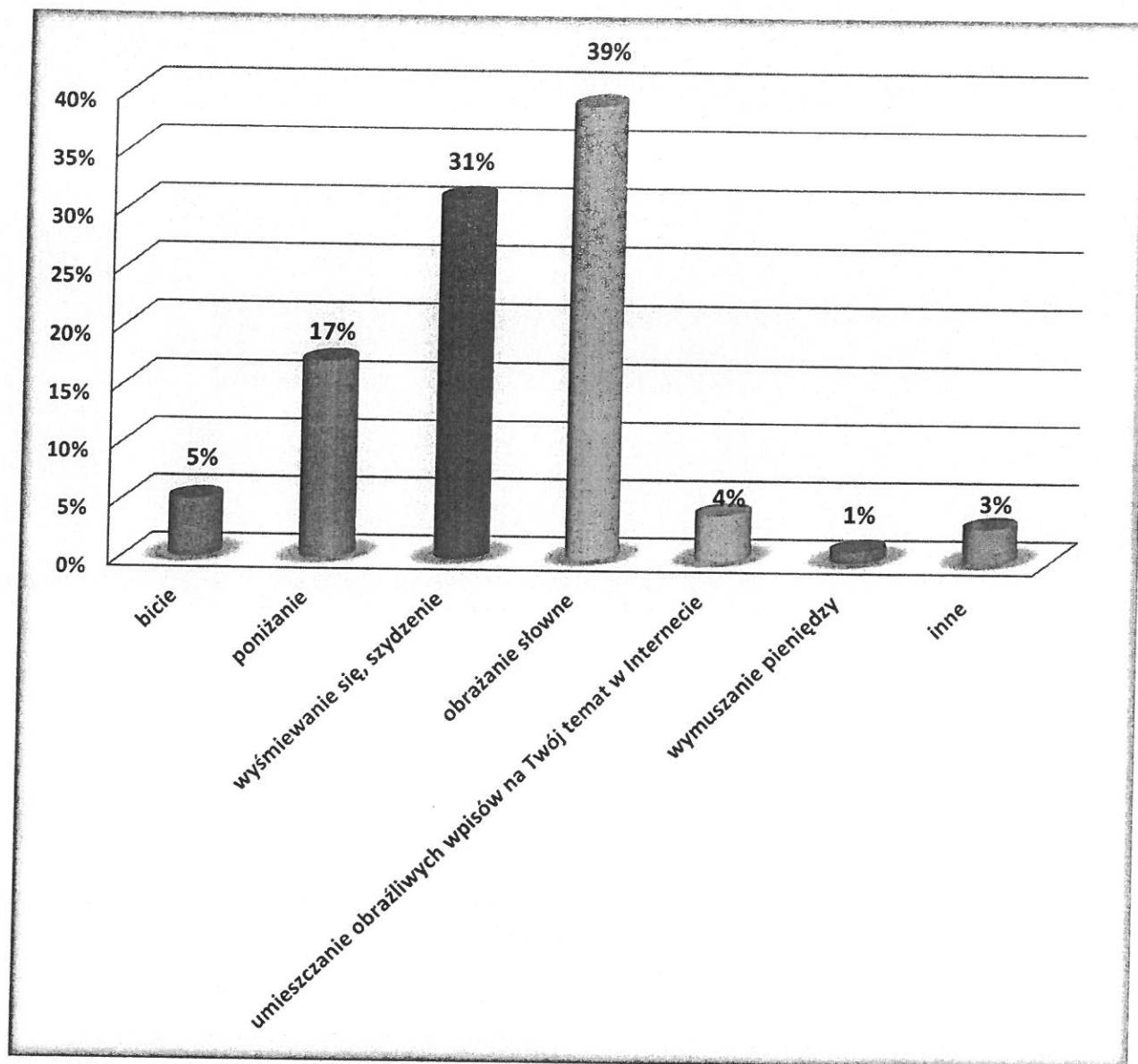

Źródło: opracowanie własne

Zdaniem badanych uczniów na stosowanie przemocy największy wpływ mają: TV, filmy i gry komputerowe – 33% wszystkich wskazań, przykład dorosłych i wychowanie – 28%, choroba alkoholowa – 21% i zachowanie kolegów – 18% (wykres 13).

Na pytanie dotyczące doświadczania przemocy ze strony innych uczniów, kolegów - najczęściej wskazywane przez uczniów formy to: obrażanie słowne - 39%, wyśmiewanie i szydzenie - 31%. W dalszej kolejności wymieniali: poniżanie – 17%, bicie – 5% oraz umieszczanie obraźliwych wpisów w Internecie. Pozostałe odpowiedzi łącznie stanowiły 8% wszystkich wskazań uczniów. Dane te zostały zobrazowane na wykresie 14.

Wykres 14

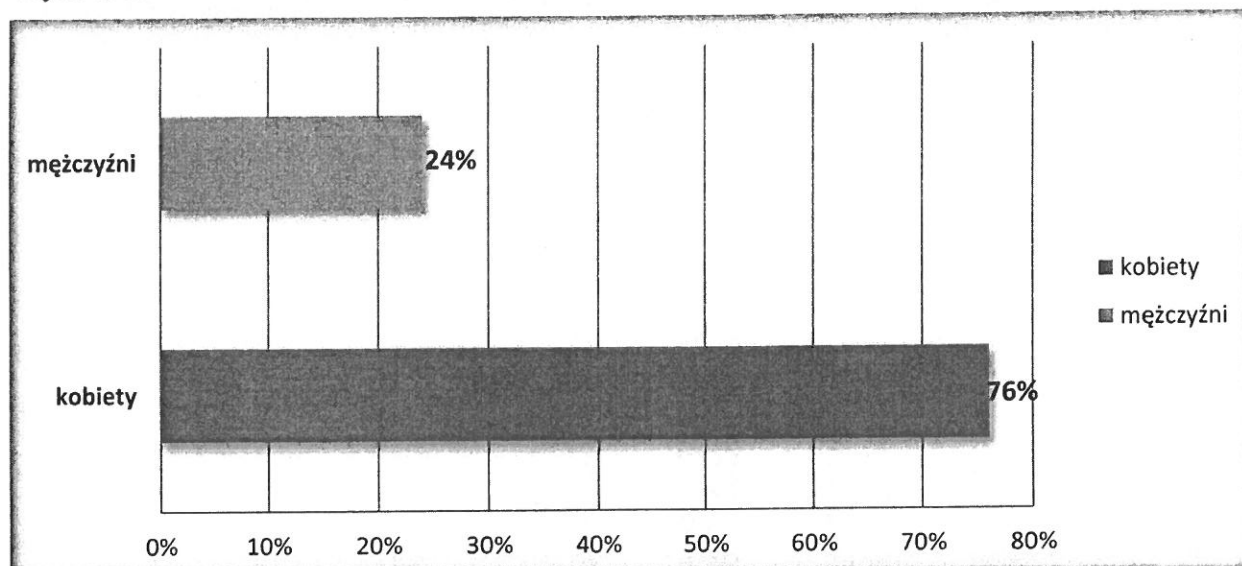

Źródło: opracowanie własne

3. ODPOWIEDZI NAUCZYCIELI SZKÓŁ PODSTAWOWYCH, GIMNAZJALNYCH I PONADGIMNAZJALNYCH Z POWIATU JASIELSKIEGO

Przeważającą część badanych nauczycieli stanowiły kobiety, tj. 42 osoby - 76% badanych, mężczyźni - 13 osób, tj. 24% badanych, co zostało przedstawione na poniższym wykresie.

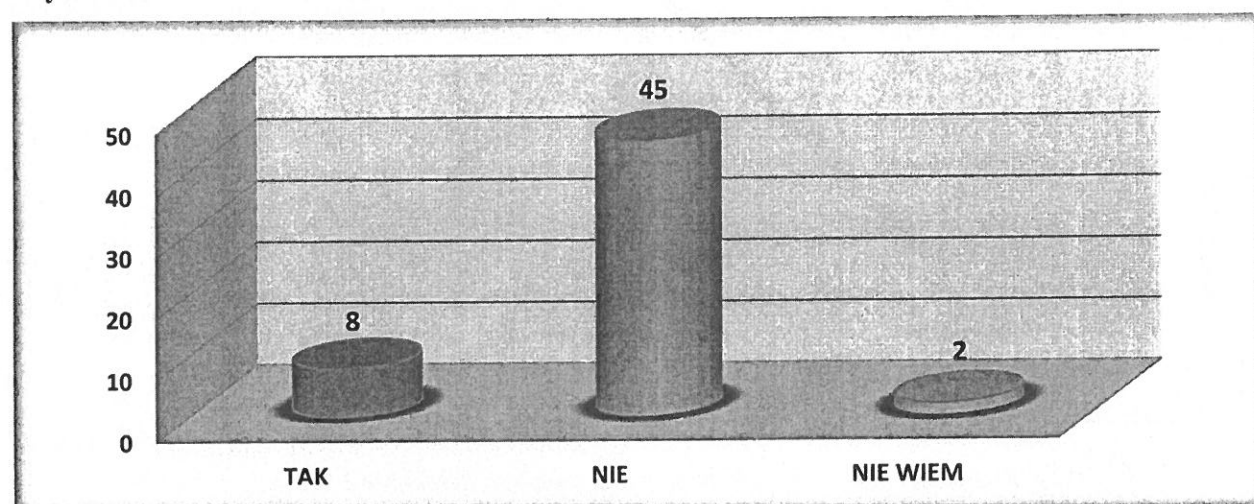
Wykres 15

Źródło: opracowanie własne

Na pytanie, czy w ramach obowiązku służbowego zaistniała konieczność podjęcia interwencji w związku z wystąpieniem przemocy w rodzinie ucznia, odpowiedzi negatywnej udzieliło 45 nauczycieli – 82% badanych, twierdząc 8 nauczycieli – 14% badanych. 2 nauczycieli udzieliło odpowiedzi „nie wiem” (wykres 16).

Wykres 16

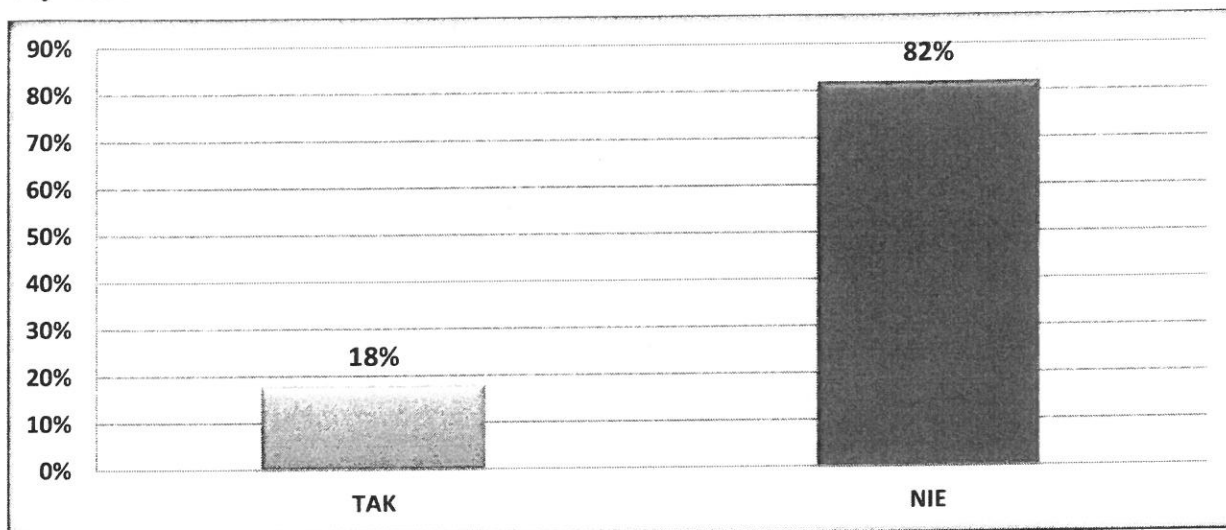
Źródło: opracowanie własne

6 nauczycieli (11% z 55 ankietowanych) wszczyła procedurę „Niebieskie Karty” w związku z pozyskaniem informacji o podejrzeniu występowania przemocy w rodzinie ucznia.

W kolejnym pytaniu zapytano nauczycieli, czy w ramach obowiązków służbowych uczestniczył/a Pan/i w pracach grup roboczych powołanych przez Zespół Interdyscyplinarny.

82% badanych odpowiedziało negatywnie, natomiast 18% badanych wskazało, że uczestniczyło w pracach grup roboczych (wykres 17).

Wykres 17

Źródło: opracowanie własne

Wnioski:

1. Liczba wszczynanych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2013 i 2014 jest porównywalna.
2. Liczba prowadzonych postępowań w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa z art. 207 kk oraz skierowania do Sądu akt oskarżenia w latach 2013 i 2014 jest porównywalna.
3. Wyniki badań wskazują, że mieszkańcy powiatu jasielskiego potrafią zdefiniować zachowanie przemocowe zwracając uwagę na jej fizyczny i psychiczny aspekt.
4. W powiecie jasielskim występuje zjawisko przemocy w rodzinie, co potwierdzają osoby przyznające, że są osobami doznającymi przemocy oraz jej świadkami.
5. Czynniki wpływającymi na występowanie zjawiska przemocy jest, zdaniem badanych: alkohol, wychowanie i powielanie scenariusza oraz warunki socjalne.
6. Osoby dotknięte przemocą, jako osobę stosującą przemoc w rodzinie, najczęściej wskazywały ojca lub męża.
7. Większość mieszkańców wie w jaki sposób szukać pomocy w zatrzymaniu przemocy w rodzinie.

8. Większość badanej młodzieży czuje się bezpiecznie w domu, a także w szkole.
9. Trudność sprawia młodym ludziom konstruktywne rozwiązywanie konfliktów.
10. Młodzi ludzie twierdzą, że najczęściej doświadczają ze strony rodziców zarówno przemocy fizycznej (bicie) oraz przemocy psychicznej.
11. Przemoc rówieśnicza przybiera, zdaniem młodzieży, przede wszystkim formy przemocy psychicznej.
12. Niska liczba pracowników oświaty wszczynających procedurę „Niebieskie Karty”.

W związku z powyższym można wnioskować, że należy kontynuować działania edukacyjne, profilaktyczne oraz interwencyjne i pomocowe w celu przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie.

IV. Cele programu

Cel główny programu:

Przeciwdziałanie występowaniu przemocy w rodzinie oraz zwiększanie skuteczności udzielanej pomocy i ochrony osób doznających przemocy na terenie powiatu jasielskiego.

Cele szczegółowe:

- systematyczna edukacja środowiska lokalnego w celu zmiany społecznego odbioru przemocy, propagowanie pozytywnych postaw w relacjach interpersonalnych,
- szkolenie pracowników instytucji pomocowych zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz udzielaniem pomocy osobom uwięzonym w przemoc,
- zwiększanie efektywności pomocy udzielanej osobom dotkniętym przemocą poprzez współpracę i interdyscyplinarność podejmowanych działań przez poszczególne instytucje pomocowe,
- stopniowy spadek liczby przypadków występowania przemocy w rodzinie,
- zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób doznających przemocy,
- promowanie i wdrożenie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci i młodzieży w rodzinach zagrożonych przemocą z terenu powiatu jasielskiego oraz zwiększenie dostępu do specjalistycznej pomocy,
- podejmowanie działań na rzecz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- zwiększanie dostępności i skuteczności oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- uświadamianie i edukacja rodziców/opiekunów na temat praw i obowiązków rodzicielskich, właściwych metod i form wychowawczych, radzenia sobie w sytuacjach trudnych, konsekwencji prawnych związanych ze stosowaniem niewłaściwych metod wychowawczych.

V. Odbiorcy

1. Osoby doznające przemocy w rodzinie:
 - dzieci i młodzież;
 - osoby dorosłe;
 - współmałżonkowie lub partnerzy w związkach nieformalnych;
 - osoby niepełnosprawne;
 - osoby starsze.
2. Osoby stosujące przemoc w rodzinie.
3. Świadkowie przemocy.
4. Przedstawiciele władz lokalnych, instytucji działających w obszarze oświaty, sądownictwa, służby zdrowia, służb mundurowych oraz pomocy społecznej w powiecie jasielskim.
5. Społeczność lokalna powiatu.

Obszary działania:

- profilaktyka,
- edukacja i psychoedukacja,
- interwencja kryzysowa,
- wsparcie i specjalistyczna pomoc,
- ochrona osób doznających przemocy w rodzinie,
- oddziaływania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

VI. Realizatorzy programu

Realizatorem programu będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle we współpracy m. in. z następującymi instytucjami:

- policja,
- sąd,
- ośrodki pomocy społecznej,
- placówki oświatowe i opiekuńczo-wychowawcze,
- służba zdrowia,
- organizacje pozarządowe.

VII. Monitoring i ewaluacja

W ramach monitoringu systematycznie gromadzone będą dane dotyczące przebiegu i efektów realizacji Programu. Uzyskane informacje będą służyć sprawdzeniu skuteczności działań programowych. Działania monitorujące będą prowadzone przez pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle.

Możliwe będzie dokonywanie zmian w działaniach przewidzianych w ramach realizacji Programu.

Sprawozdania roczne oraz sprawozdanie końcowe z realizacji Programu będą przedstawiane Zarządowi Powiatu w Jaśle.

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie corocznie na podstawie sprawozdania, które będzie obejmowało zakres wykonania poszczególnych zadań przypisanych wszystkim podmiotom odpowiedzialnym za realizację „Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2015 – 2017”, przede wszystkim w zakresie:

- form pomocy udzielanych osobom doświadczającym przemocy domowej,
- podjętych działań korekcyjno-edukacyjnych skierowanych do sprawców przemocy domowej,
- podjętych działań zmierzających do uwrażliwienia społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie,
- form współpracy z instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Kryteria ewaluacji:

- zgodność efektów programu z założonymi celami;
- zgodność celów programu z potrzebami społeczności lokalnej;
- zgodność wiedzy i umiejętności nabytych przez uczestników programu z zaplanowanymi w programie.

VIII. Finansowanie

Źródłem finansowania Programu „Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2015 – 2017” będą środki finansowe:

- z budżetu powiatu jasielskiego,
- z budżetu państwa w ramach dotacji na dofinansowanie zadań własnych,
- z budżetu państwa na finansowanie realizacji zadań zleconych,
- z innych programów i grantów.
- z budżetu Wojewody Podkarpackiego.

IX. Przewidywane efekty

1. Zmiana postaw społeczeństwa lokalnego wobec zjawiska przemocy w rodzinie.
2. Umiejętność szukania specjalistycznej pomocy przez osoby zagrożone wystąpieniem przemocy lub doznające przemocy.
3. Zwiększenie liczby osób profesjonalnie pomagających osobom doznającym oraz stosującym przemoc w rodzinie oraz podniesienie kompetencji osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
4. Zmniejszenie rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie.
5. Aktywizacja dzieci i młodzieży oraz zmotywowanie do uczestnictwa w zajęciach i projektach profilaktycznych.
6. Usprawnienie systemu pomocy i ochrony osób/rodzin dotkniętych przemocą.
7. Niwelowanie skutków przemocy w rodzinie.
8. Zwiększenie kompetencji rodzicielskich rodziców/opiekunów.
9. Zmiana postaw społeczeństwa lokalnego wobec zjawiska krzywdzenia dzieci.
10. Zwiększenie skuteczności udzielanej pomocy osobom uwięzonym w przemoc w rodzinie.

X. HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU

Lp.	CEL SZCZEGÓŁOWY	OPIS DZIAŁANIA	TERMIN REALIZACJI	REALIZATORZY
1.	Podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie.	➤ Opracowanie i rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie. ➤ Opracowanie i realizacja kampanii edukacyjnych na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. ➤ Prowadzenie działań informacyjnych na temat instytucji udzielających pomocy i wsparcia osobom uwięzonym w przemoc w rodzinie lub zagrożonym wystąpieniem przemocy.	2015 - 2017	- PCPR w Jaśle, - ośrodki pomocy społecznej, - szkoły i placówki oświatowe
2.	Podjęcie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	➤ Udzielanie wsparcia i specjalistycznej pomocy osobom/rodzinom zgłaszającym się po pomoc w kształtowaniu prawidłowych i pożądanych postaw wychowawczych. ➤ Organizacja zajęć i projektów profilaktycznych dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych.	2015 - 2017	- PCPR w Jaśle, - ośrodki pomocy społecznej, - szkoły i placówki oświatowe
3.	Zapewnienie interdyscyplinarnych szkoleń dla służb i instytucji zajmujących się problemem przemocy.	➤ Organizacja szkoleń dla osób zajmujących się zawodowo przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. ➤ Udział w szkoleniach, konferencjach tematycznych.	2015 - 2017	- Starostwo Powiatowe w Jaśle, - PCPR w Jaśle, - ośrodki pomocy społecznej, - sąd, - policja

4.	Podejmowanie działań na rzecz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.	➤ Udzielanie pomocy psychologicznej i prawnej osobom doświadczającym przemocy w rodzinie. ➤ Współpraca z Policją, ośrodkami pomocy społecznej, instytucjami oświatowymi i ochrony zdrowia m.in. w zakresie realizacji procedury „Niebieskie Karty”, instytucjami prowadzącymi hostele, domy samotnej matki, poradnią psychologiczno-pedagogiczną, itp. ➤ Inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie. ➤ Uczestniczenie w pracach Zespołów Interdyscyplinarnych oraz w pracach grup roboczych. ➤ Udzielanie porad i specjalistycznych konsultacji pracownikom socjalnym, pedagogom, psychologom, kuratorom, funkcjonariuszom policji oraz innym osobom pracującym w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz pomocy rodzinie.	2015 - 2017	- PCPR w Jaśle, - KPP w Jaśle, - sąd, - ośrodki pomocy społecznej, - szkoły i placówki oświatowe
5.	Zwiększanie skuteczności oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie	➤ Realizacja programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie. ➤ Monitorowanie zachowań osób stosujących przemoc po zakończeniu programu. ➤ Współpraca z kuratorami sądowymi, ośrodkami pomocy społecznej w celu kwalifikacji osób stosujących przemoc do udziału w programie.	2015 - 2017	- PCPR w Jaśle, - KPP w Jaśle, - sąd, - ośrodki pomocy społecznej

		➤ Udzielanie specjalistycznej pomocy w formie konsultacji indywidualnych lub poradnictwa w zakresie radzenia sobie ze stresem, rozwiązywania konfliktów i radzenia sobie w sytuacjach trudnych bez zachowań przemocowych.		

Podsumowanie

Skuteczność działań realizowanych w ramach niniejszego programu zależy jest od szeroko pojętej współpracy różnych instytucji z powiatu jasielskiego, które spotykają się ze zjawiskiem przemocy w rodzinie.

Interdyscyplinarność działań instytucji i osób, profesjonalizm udzielanej pomocy, świadomość wagi problemu może w dużej mierze przyczynić się do usprawnienia lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy i reagowania na przemoc w rodzinie.

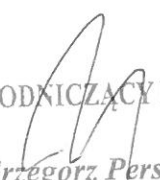
Należy mieć na uwadze, że wszechstronne podejście do działań mających na celu rozpoznanie i zapobiegania przemocy w rodzinie powinno zapobiegać wykluczeniu społecznemu osób uwięzionych w przemoc domową oraz wtórnej wiktymizacji osób doświadczających przemocy.

Opracowanie

Ośrodek Interwencji Kryzysowej w strukturze PCPR w Jaśle:

Magdalena Maculak

Ilona Ciula

PRZEWODNICZĄCY RADY

Grzegorz Pers

